

مرکز تحقیقات شورای نگهبان

گزارش کارشناسی

موضوعات مورد بررسی در پهل و دومین

جلسه شورای نگهبان

کد گزارش: ۸۹-۲۵

مرکز تحقیقات شورای نگهبان

تاریخ انتشار: ۱۳۸۹/۱۰/۱۴

شناسنامه گزارش

موضوع:

گزارش کارشناسی

موضوعات مورد بررسی در چهل و دومین جلسه شورای

نگهبان

تهیه کننده: مرکز تحقیقات شورای نگهبان

ناظر علمی: معاون پژوهشی

شماره گزارش: ۸۹۰۰۲۵

تاریخ تنظیم: ۱۳۸۹/۱۰/۱۴

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

فهرست مطالب

- ۱- لایحه موافقتنامه حمل و نقل هوایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری کنیا ۱
- ۲- لایحه موافقتنامه همکاری حقوقی در امور مدنی و کیفری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و جمهوری ترکیه ۵
- ۳- لایحه موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری ازبکستان در زمینه کمک متقابل بین گمرکات دو کشور و پروتکل اصلاحی آن ۶
- ۴- لایحه تصویب موارد حذف، اصلاح و الحاق به اساسنامه، مقاله‌نامه و آیین‌نامه کلی کنفرانس‌ها، مجامع و سایر جلسات اتحادیه بین‌المللی مخابرات طی کنفرانس سران مختار (آنتالیا - ۲۰۰۶ میلادی «۱۳۸۵ هجری شمسی») ۸
- ۵- لایحه پروتکل طرح تعرفه‌های ترجیحی برای نظام ترجیحات تجاری میان کشورهای عضو

سازمان کنفرانس اسلامی (PRETAS) ۱۱

۶- لایحه تصویب اصلاحیه پروتکل ۱۹۹۲ میلادی (۱۳۷۱ ه ش) جهت اصلاح کنوانسیون بین المللی مسئولیت مدنی ناشی از خسارت آلودگی نفتی ۱۹۶۹ میلادی (۱۳۴۸ ه ش) و پروتکل ۱۹۹۲ میلادی (۱۳۷۱ ه ش) جهت اصلاح کنوانسیون تأسیس یک صندوق بین المللی برای جبران خسارت آلودگی نفتی ۱۹۷۱ میلادی (۱۳۵۰ ه ش) ۱۵

۷- لایحه موافقتنامه همکاریهای امنیتی میان دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت قطر ۲۰

۸- لایحه تصویب متن تجدید نظر شده کنوانسیون بین المللی حفظ نباتات ۲۳

۹- لایحه موافقتنامه معاضدت حقوقی دوجانبه در موضوعات کیفری بین جمهوری اسلامی ایران و امارات متحده عربی ۲۶

۱۰- لایحه آیین دادرسی دیوان عدالت اداری (لایحه تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری) ۲۸

۱۱- لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون تجدید نظر شده کیوتو در مورد ساده و هماهنگ سازی تشریفات گمرکی ۳۵

۱۲- لایحه موافقتنامه معاضدت قضایی در موضوعات مدنی و تجاری بین جمهوری اسلامی ایران و امارات متحده عربی ۳۸

۱۳- لایحه موافقتنامه استرداد مجرمین بین جمهوری اسلامی ایران و امارات متحده عربی ۴۰

۱- لایحه موافقتنامه حمل و نقل هوایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری کنیا

- مقدمه توجیهی، ضرورت‌ها و اهداف

با عنایت به اهمیت بهره‌گیری از حمل و نقل هوایی در افزایش حجم مبادلات کالا و مسافر و با توجه به تأثیر آن در زمینه‌سازی برای رشد اقتصادی و تجاری و نظر به ضرورت گسترش صنعت حمل و نقل از جمله خطوط هوایی خارج از کشور و به‌منظور تأسیس و بهره‌برداری از سرویس‌های هوایی منظم و توسعه فعالیت‌های مربوط به آن بین ایران و کنیا و برای ارتقای سطح روابط بین دو کشور، لایحه مذکور ارائه شده است.

- سابقه لایحه

الف - بر اساس تصویب‌نامه شماره ۴۰۳۸۳ مورخ ۱۳۶۹/۴/۲ هیأت وزیران موافقت نمود مقدمات امضای موافقت‌نامه حمل و نقل هوایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و کشورهای ایتوپی و تانزانیا و سایر کشورهای آفریقایی که مورد تفاهم وزارت امور خارجه و وزارت راه و ترابری قرار می‌گیرد، فراهم شود.

ب - موافقت‌نامه مذکور در تاریخ ۱۳۸۸/۹/۱۸ در نایروبی به امضای مقامات دو کشور رسیده است و سپس لایحه مذکور پس از تصویب در جلسه مورخ ۱۳۸۹/۲/۱۲ هیأت وزیران به مجلس شورای اسلامی ارسال شده است.

- مهمترین قوانین و مقررات مربوط

الف - اصول ۷۷ و ۱۲۵ قانون اساسی

ب - آیین نامه چگونگی تنظیم و انعقاد توافق های بین المللی - مصوب ۱۳۷۱ - هیأت

وزیران

- دلایل موافقت یا مخالفت نمایندگان مجلس شورای اسلامی

الف - نظرات سخنگوی کمیسیون عمران

با عنایت به اینکه کشور کنیا در یک موقعیت خاصی در آفریقا قرار دارد و شرایط خاصی هم در شاخ آفریقا دارد و با توجه به اینکه حمل و نقل هوایی یکی از مؤثرترین وسایل ارتباطی برای حمل و نقل مسافر و بار است و می تواند سطح مبادلات کالا و تجارت را بالا ببرد و اثرگذاری جمهوری اسلامی ایران در آن مناطق را افزایش دهد، لذا با تصویب این لایحه می توان نسبت به برقراری سرویس های منظم هوایی و توسعه فعالیت های اقتصادی تجاری ایران در منطقه اقدام کرد.

ب - موافق و مخالف صحبت نکردند.

- اظهار نظر کارشناسی

ماده (۱)

کنوانسیون هواپیمایی کشوری بین المللی مندرج در ماده (۱) به موجب قانون اجازه الحاق دولت ایران به مقررات هواپیمایی کشوری بین المللی در سال ۱۳۲۸ به تصویب قوه مقننه وقت رسیده است و پروتکل های اصلاحی آن نیز در سال های ۱۳۵۰، ۱۳۵۱، ۱۳۵۴، ۱۳۷۲ و ۱۳۷۵ به تصویب قوه مقننه رسیده است.

ماده (۱۱)

کنوانسیون راجع به جرایم و برخی اعمال ارتكابی دیگر در هواپیما به موجب قانون الحاق دولت ایران به کنوانسیون توکیو راجع به جرایم و برخی از اعمال ارتكابی دیگر در هواپیما در سال ۱۳۵۵ و کنوانسیون راجع به جلوگیری از تصرف غیرقانونی هواپیما به موجب قانون الحاق دولت ایران به قرارداد بین‌المللی جلوگیری از تصرف غیرقانونی هواپیما در سال ۱۳۵۰ و کنوانسیون راجع به جلوگیری از اعمال غیرقانونی علیه امنیت هواپیمایی کشوری به موجب قانون الحاق دولت ایران به کنوانسیون یادشده در سال ۱۳۵۲ به تصویب قوه مقننه رسیده است.

مقدمه و ماده (۱)

واژه «کنوانسیون» به دلیل عدم ذکر معادل فارسی، مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی است.

ماده (۱)

واژه «سرویس» در بندهای (ت) و (ج) و سایر قسمت‌های مصوبه به دلیل عدم ذکر معادل فارسی، مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی است.

ماده (۳)

واژه «کنترل» مندرج در بند (۴) به دلیل عدم ذکر معادل فارسی مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی است.

ماده (۶)

واژه «آرم» مندرج در بند (۶) به دلیل عدم ذکر معادل فارسی مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی است.

ماده (۱۰)

واژه «مکانیسم» مندرج در جزء (الف) بند (۲) به دلیل عدم ذکر معادل فارسی مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی است.

ماده (۱۱)

الف - تاریخ‌های هجری شمسی به شرح زیر باید تکمیل شوند.

۱۳۴۲/۶/۲۳، ۱۳۴۹/۹/۲۵ و ۱۳۵۰/۷/۱

ب - واژه «کنوانسیون» مندرج در بند (۱) و سایر قسمت‌های مصوبه به دلیل عدم ذکر معادل فارسی مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی است.

ماده (۱۲)

واژه «ایکائو» مندرج در بندهای (۲) و (۶) به دلیل عدم ذکر معادل فارسی آن (سازمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری) مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی است.

۲- لایحه موافقتنامه همکاری حقوقی در امور مدنی و کیفری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و جمهوری ترکیه

- مقدمه توجیهی، ضرورت‌ها و اهداف

نظر به لزوم استقرار روشمند همکاری‌های قضایی بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری ترکیه و با توجه به آثار مثبت ناشی از اتخاذ تدابیر مربوط و ایجاد بسترهای مناسب قانونی برای اتباع دو دولت و در راستای زمینه‌سازی برای گسترش مناسبات بین دو کشور، لایحه مذکور ارائه شده است.

- سابقه لایحه

هیأت وزیران طی تصویب نامه شماره ۵۳۱۸۹/ت/۴۲۳۸۱ هـ مورخ ۱۳۸۸/۳/۱۰ به وزارت دادگستری اجازه داد نسبت به امضای موقت موافقتنامه همکاری حقوقی در امور مدنی و کیفری بین ایران و ترکیه اقدام نماید.

لایحه مذکور پس از تصویب در جلسه مورخ ۱۳۸۹/۲/۱۲ هیأت وزیران به مجلس شورای اسلامی ارائه شده است.

- دلایل موافقت یا مخالفت نمایندگان مجلس شورای اسلامی

مخالف و موافق صحبت نکردند.

- اظهار نظر کارشناسی

بند (۱) ماده (۱۲)

واژه «کنترل» به دلیل عدم ذکر معادل فارسی مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی است.

بند(ح) ماده(۲۰)

ظاهراً عبارت «اصول اساسی قانون» باید به عبارت «اصول قانون اساسی» تغییر یابد.

ماده(۲۲)

کنوانسیون مندرج در این ماده به موجب قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون شناسایی و اجرای احکام داوری خارجی در سال ۱۳۸۰ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

۳- لایحه موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری ازبکستان در زمینه کمک متقابل بین گمرکات دو کشور و پروتکل اصلاحی آن

-مقدمه توجیهی، ضرورتها و اهداف

با در نظر گرفتن اینکه تخلف از قانون امور گمرکی برای منافع اقتصادی، تجاری، مالی، اجتماعی و فرهنگی دولت‌ها زیان‌آور است و نیز اهمیت تعیین دقیق حقوق گمرکی و سایر مالیات‌هایی که به هنگام واردات یا صادرات وصول می‌شوند و حصول اطمینان از اجرای صحیح اقدامات درباره ممنوعیت، محدودیت و کنترل و یا تشخیص و نیاز به همکاری بین‌المللی در مورد موضوعات مربوط به اعمال و اجرای قوانین گمرکی و با اعتقاد به اینکه اقدام علیه تخلفات گمرکی می‌تواند به واسطه همکاری نزدیک بین گمرکان ایران و ازبکستان بر اساس مقررات قانونی مؤثر انجام شود، لذا لایحه مذکور

ارائه شده است.

- سابقه لایحه

به موجب تصویب نامه شماره ۱۲۱۹۲/ت ۲۱۳۶۹ هـ مورخ ۱۳۷۸/۳/۱۷ هیأت وزیران به گمرک ایران اجازه داد تا نسبت به امضای موقت همکاری و کمک متقابل ادارات گمرک بین دولت‌های ایران و ازبکستان اقدام نماید. پس از امضای پیش‌نویس موافقتنامه مذکور، هیأت وزیران لایحه مذکور را در جلسه مورخ ۱۳۸۹/۳/۱۶ تصویب و به مجلس شورای اسلامی ارسال کرد.

- مهمترین قوانین و مقررات مرتبط

الف - اصول ۷۷ و ۱۲۵ قانون اساسی

ب - آیین‌نامه چگونگی تنظیم و انعقاد توافق‌های بین‌المللی - مصوب ۱۳۷۱ - هیأت وزیران

- دلایل موافقت یا مخالفت نمایندگان مجلس شورای اسلامی

موافق و مخالف صحبت نکردند.

- اظهار نظر کارشناسی

الف - واژه «پروتکل» مندرج در عنوان مصوبه به دلیل عدم ذکر معادل فارسی، مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی است.

ب - واژه «کنترل» مندرج در بند (۱) ماده (۱) به دلیل عدم ذکر معادل فارسی مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی است.

ج - جزء (ب) بند (۱) ماده (۷) مبنی بر تنظیم درخواست‌های کتبی به زبان انگلیسی مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی است.

د - در بند (ب) ماده (۱۲)، چون اطلاق دستورالعمل اداری متضمن صلح دعاوی و ارجاع به داوری نیز می‌باشد، لذا مغایر اصول ۷۷ و ۱۳۹ قانون اساسی است.

ه - اطلاق ماده (۱۳) بدون تصریح به تشریفات مندرج در اصل ۷۷ قانون اساسی، مغایر اصل مذکور است. لازم به ذکر است بند (۲) ماده (۱۴) به موجب بند (۵) پروتکل اصلاحی موافقت‌نامه حذف شده است.

۴- لایحه تصویب موارد حذف، اصلاح و الحاق به اساسنامه، مقاله‌نامه و آیین‌نامه کلی کنفرانس‌ها، مجامع و سایر جلسات اتحادیه بین‌المللی مخابرات طی کنفرانس سران مختار (آنتالیا - ۲۰۰۶ میلادی «۱۳۸۵ هجری شمسی»)

- مقدمه توجیهی، ضرورت‌ها و اهداف

با عنایت به اصلاحات سال ۲۰۰۶ کنفرانس سران مختار اتحادیه بین‌المللی مخابرات در آنتالیا که در جهت تطبیق احکام و مقررات اتحادیه با ضرورت‌های فناوری، اقتصادی، اجتماعی و غیره اتخاذ شده است و در اجرای مواد (۵۲) و (۵۵) اساسنامه اتحادیه بین‌المللی مخابرات و به منظور اجتناب از آثار ناشی از عدم تسلیم سندی دال بر تصویب اسناد اصلاحی از جمله محرومیت از حق رأی در کلیه جلسات اتحادیه و اعلام نظر

کتبی، لایحه مذکور ارائه شده است.

- سابقه لایحه

دولت ایران از سال ۱۸۶۹ میلادی عضو اتحادیه بین‌المللی مخابرات (ITU) می‌باشد. اتحادیه یادشده با هدف حفظ و توسعه همکاری‌های بین‌المللی و استفاده صحیح و معقول از وسایل و امکانات مخابراتی و ارائه کمک‌های فنی و گسترش تسهیلات فنی و فناوری‌های نوین مخابراتی و ایجاد هماهنگی برای بهره‌برداری از ایستگاه‌های رادیویی و ماهواره‌ای و جلوگیری از تداخل مضر بین ایستگاه‌های مذکور و سایر امور مربوط به مخابرات میان کشورهای عضو تأسیس و به فعالیت خود ادامه می‌دهد و به منظور ایجاد هماهنگی و گسترش همکاری‌ها هر چهار سال یک بار مبادرت به برگزاری کنفرانس سران مختار عضو اتحادیه جهت انطباق احکام و مقررات اتحادیه با ضرورت‌های فناوری، اقتصادی، اجتماعی و غیره می‌نماید و بر این اساس در احکام و مصوبات اتحادیه، تغییرات و اصلاحاتی را اعمال و به تصویب کنفرانس می‌رساند. آخرین اصلاحات و تغییرات به عمل آمده مربوط به کنفرانس سران مختار در مراکش ۲۰۰۲ بوده است که در سال ۱۳۸۶ مجلس شورای اسلامی آخرین اصلاحات در اساسنامه، کنوانسیون و آیین‌نامه کلی کنفرانس‌ها، مجامع و سایر جلسات اتحادیه بین‌المللی مخابرات را به تصویب رسانده و اجازه تسلیم اسناد آن را داده است.

در سال ۲۰۰۶ آخرین کنفرانس سران مختار اتحادیه در آنتالیا برگزار شده و اصلاحاتی در اساسنامه، کنوانسیون و آیین‌نامه کلی مربوط به کنفرانس‌ها، مجامع و سایر جلسات اتحادیه به عمل آمده و اصلاحات و تغییرات یادشده به تأیید نمایندگان

کشورهای عضو اتحادیه از جمله هیأت نمایندگی دولت جمهوری اسلامی ایران رسیده است. به علاوه مصوبات مذکور از اول ژانویه ۲۰۰۸ لازم‌الاجرا گردیده و برابر مواد (۵۲) و (۵۵) اساسنامه اتحادیه بین‌المللی مخابرات پس از انقضای دوره دو ساله از تاریخ اجرای اساسنامه و کنوانسیون و نیز اجرای اسناد اصلاحی، هر عضو امضاکننده که سندی دال بر تصویب و پذیرش یا تأیید تسلیم نکرده باشد، از حق رأی در کلیه جلسات اتحادیه و حتی اعلام‌نظر کتبی محروم می‌گردد. بر این اساس هیأت وزیران لایحه مذکور را پس از تصویب در جلسه مورخ ۱۳۸۹/۳/۲ به مجلس شورای اسلامی ارائه کرده است.

- مهمترین قوانین و مقررات مرتبط

- قانون راجع به تصویب اساسنامه و اصلاح مقاوله‌نامه (کنوانسیون) اتحادیه بین‌المللی مخابرات (ITU) منعقد در سیزدهمین اجلاس سران مختار کشورهای عضو ۱۹۸۹ (نیس) و اجازه مبادله اسناد مصوب آنها - مصوب ۱۳۷۱- و اصلاحات بعدی آن (مصوب سال‌های ۱۳۷۴، ۱۳۷۴، ۱۳۸۰، ۱۳۸۶ و ۱۳۸۶).

- دلایل موافقت و مخالفت نمایندگان مجلس شورای اسلامی

الف - نظرات سخنگوی کمیسیون صنایع و معادن

این کنفرانس که حدود ۱۹۱ کشور در آن عضو دارند و بیش از ۱۴۵ سال سابقه دارد و ایران هم از ۱۲۵ سال قبل در آن عضو است در سال ۲۰۰۶ میلادی در آنتالیا تشکیل جلسه داده و در مورد بعضی از مواد اساسنامه در جهت به روزرسانی و تطبیق آن با ضرورت‌های اقتصادی، اجتماعی و فناوری که به‌وجود آمده تغییراتی را به وجود آورده است. چون نمایندگان جمهوری اسلامی در این کنفرانس حضور داشتند و تأیید

کردند این تغییرات، حذف، اصلاح و حتی الحاق را تأیید کرده‌اند، لذا باید مسیر قانونی خودش را برای تصویب در مجلس شورای اسلامی طی بکند.
ب - موافق و مخالف صحبت نکردند.

- اظهار نظر کارشناسی

الف - واژه کنفرانس مندرج در عنوان و سایر قسمت‌های لایحه به دلیل عدم ذکر معادل فارسی مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی است.

ب - اصلاحات مذکور در بند (۱) بخش اول همگی در سال‌های ۱۳۷۴، ۱۳۸۰ و ۱۳۸۶ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

ج - در جزء (پ) بند (۱۳) بخش دوم، واژه «آژانس» به دلیل عدم ذکر معادل فارسی، مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی است.

د - در بندهای (۳)، (۴) و (۵) بخش سوم، واژه‌های «کمیته» و «کنترل» به دلیل عدم ذکر معادل فارسی، مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی است.

ه- لایحه پروتکل طرح تعرفه‌های ترجیحی برای نظام ترجیحات تجاری میان کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی (PRETAS)

- مقدمه توجیهی، ضرورت‌ها و اهداف

نظر به اینکه اعضای کارگروه مذاکرات تجاری برای ایجاد نظام ترجیحات تجاری بین

کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی مطابق با اهداف منشور سازمان یادشده با در نظر گرفتن قطعنامه‌های کمیته دائمی، همکاری‌های اقتصادی و تجاری ایجاد نظام ترجیحات تجاری بین کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی را توصیه نموده و به منظور پیگیری اهداف و اصول چارچوب موافقتنامه نظام ترجیحات تجاری بین کشورهای عضو سازمان و با اعتقاد به نقش اساسی تجارت در دستیابی به سطح بالاتری از همکاری‌های اقتصادی، گسترش فرصت‌های تولید و سرمایه‌گذاری و همچنین بالا بردن سطح رفاه بین کشورهای عضو و تمایل بعضی از کشورهای شرکت‌کننده برای پیگیری برنامه اختیاری روش کاهش سریع تعرفه‌ها، لذا لایحه مذکور ارائه شده است.

– سابقه لایحه

موافقتنامه چهارچوب نظام ترجیحات تجاری میان کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی (TPS-OIC) که بر اساس پیشنهاد موافقتنامه عمومی همکاری‌های اقتصادی و فنی بین کشورهای اسلامی در سال ۱۳۶۹ برای امضا و تصویب به دبیرخانه سازمان ارائه شده بود، در سال ۲۰۰۲ جنبه اجرایی پیدا کرد. جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۷۱ این موافقتنامه را به تصویب مجلس شورای اسلامی رساند. بر اساس این موافقتنامه مقرر شده بود که روش کاهش تعرفه‌ها در قالب پروتکل جداگانه‌ای تنظیم و به تصویب کشورهای عضو برسد.

این پروتکل تحت عنوان پروتکل طرح تعرفه‌های ترجیحی (PRETAS) تدوین شده است و جمهوری اسلامی ایران با اعلام تحفظ نسبت به مواد (۸) و (۹) آن که به قواعد مربوط به سازمان جهانی تجارت اشاره کرده است، این پروتکل را امضا کرد.

بر اساس سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ یکی از سیاست‌های اصلی کشورمان تحکیم روابط با جهان اسلام و تبدیل مجموعه کشورهای اسلامی به یک قطب منطقه‌ای اقتصادی و همچنین حرکت به سوی ایجاد بازار مشترک اسلامی است که پیشنهاد رسمی آن اولین بار توسط کشورمان در هشتمین اجلاس سران کشورهای اسلامی در تهران ارائه شد. با عنایت به بند ۷-۳۹ سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه مبنی بر همگرایی و تعامل بیشتر میان کشورهای اسلامی تصویب این پروتکل زمینه‌ساز اجرای موافقت‌نامه چهارچوب در نظام ترجیحات میان کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی است که بنا به ماهیت آن گام اول در روند توسعه همکاری‌های اقتصادی و تجاری بین کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی به شمار می‌رود. با اجرایی شدن این پروتکل، زمینه تعمیق همکاری‌ها به منظور گسترش سطح مبادلات تجاری بین کشورهای اسلامی عضو موافقت‌نامه به وجود خواهد آمد که با توجه به افزایش دسترسی کشورهای عضو به بازارهای هم‌دیگر با اعمال ترجیحات تعرفه‌ای و حذف شبه‌تعرفه‌ها و موانع غیرتعرفه‌ای می‌تواند به افزایش صادرات کشورمان کمک کند. پس از تصویب پروتکل و قواعد مبدأ آن توسط ۱۰ کشور امضاکننده آن، پروتکل مذکور اجرایی خواهد شد.

لازم به ذکر است تصویب این پروتکل یک تعهد بین‌المللی برای کشورمان ایجاد خواهد کرد و ضروری است پس از لازم‌الاجرا شدن آن، کاهش تعرفه‌ها برای سایر کشورهای عضو آن توسط کشورمان طبق روش مطرح شده در پروتکل صورت پذیرد.

هیأت وزیران طی تصویب‌نامه شماره ۱۱۸۷۵۵/ت/۳۸۵۷۴ هـ مورخ ۱۳۸۶/۹/۱۰ به وزارت بازرگانی اجازه داد نسبت به امضای موقت پروتکل یادشده با در نظر گرفتن حق

شرط در مورد مواد (۸) و (۹) اقدام نماید و در نهایت هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۸/۸/۱۷ لایحه مذکور را به مجلس شورای اسلامی ارائه کرد.

- مهمترین قوانین و مقررات مرتبط

الف - قانون تصویب موافقتنامه نظام ترجیحات تجاری میان کشورهای اسلامی - مصوب ۱۳۷۱-

ب - قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به موافقتنامه نظام جهانی ترجیحات بازرگانی بین کشورهای در حال توسعه - مصوب ۱۳۷۰-

ج - قانون موافقتنامه تجارت ترجیحی بین کشورهای عضو دی - هشت - مصوب ۱۳۸۶-

- دلایل موافقت و مخالفت نمایندگان مجلس شورای اسلامی

- موافق و مخالف صحبت نکردند.

- اظهار نظر کارشناسی

تبصره ماده واحده

حق شرط مندرج در تبصره مذکور کلی و مبهم است؛ زیرا با اهداف پروتکل مغایرت دارد و از دیدگاه حقوق بین الملل معاهدات قابل قبول نیست. با عنایت به اینکه اکثر کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی، عضو سازمان جهانی تجارت هستند، لذا در صورت اعتراض کشورهای مذکور، شرط مذکور قابلیت اجرایی خود را در رابطه متقابل دو کشور از دست خواهد داد. در ثانی با توجه به اینکه ایران عضو ناظر سازمان جهانی

تجارت است و قواعد سازمان جهانی تجارت در ارتباط با اقدامات جبرانی و حفاظتی جزء اصول لاینفک این سازمان است که پذیرش آن برای تمامی کشورهای عضو یا متقاضی عضویت اجتناب‌ناپذیر است، لذا بسترسازی و آماده‌سازی کشورها برای الحاق به سازمان جهانی تجارت به عنوان یکی از اهداف اساسی چنین موافقت‌نامه‌هایی است. با این حال دولت بر اساس ملاحظات و رعایت مصالح و منافع ملی درج حق شرط مذکور را ضروری دانسته است و تا زمانی که مورد اعتراض قرار نگرفته است، معتبر و واجد اثر است.

بند(۱۵) ماده(۱) و بند(۲) ماده(۴)

واژه «لیست» به دلیل عدم ذکر معادل فارسی آن (فهرست) مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی است.

۶- لایحه تصویب اصلاحیه پروتکل ۱۹۹۲ میلادی (۱۳۷۱ ه ش) جهت اصلاح کنوانسیون بین المللی مسئولیت مدنی ناشی از خسارت آلودگی نفتی ۱۹۶۹ میلادی (۱۳۴۸ ه ش) و پروتکل ۱۹۹۲ میلادی (۱۳۷۱ ه ش) جهت اصلاح کنوانسیون تأسیس یک صندوق بین المللی برای جبران خسارت آلودگی نفتی ۱۹۷۱ میلادی (۱۳۵۰ ه ش)

-مقدمه توجیهی، ضرورت‌ها و اهداف

با عنایت به اینکه به موجب کنوانسیون‌های بین‌المللی مسئولیت مدنی ناشی از

خسارت آلودگی نفتی (کنوانسیون CLC) و کنوانسیون تأسیس یک صندوق بین‌المللی برای جبران خسارت آلودگی نفتی (کنوانسیون FUND) سکوت دولتها در قبال اصلاحات آتی کنوانسیون‌های یادشده به منزله پذیرش مفاد اصلاحات از سوی کشور سکوت‌کننده تلقی می‌شود، لذا لایحه مذکور ارائه شده است.

– سابقه لایحه

قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به پروتکل ۱۹۹۲ میلادی (۱۳۷۱ هجری شمسی) جهت اصلاح کنوانسیون بین‌المللی مسئولیت مدنی ناشی از خسارت آلودگی نفتی ۱۹۶۹ میلادی (۱۳۴۸ هجری شمسی) و پروتکل ۱۹۹۲ میلادی (۱۳۷۱ هجری شمسی) جهت اصلاح کنوانسیون تأسیس یک صندوق بین‌المللی برای جبران خسارت آلودگی نفتی (معروف به کنوانسیون FUND) در جلسه علنی مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۴ مجلس شورای اسلامی به تصویب و در تاریخ ۱۳۸۵/۱۰/۲۶ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

با تصویب قانون مذکور، دولت اجازه یافت با سپردن اسناد الحاق به دو پروتکل یاد شده، عملاً تعهد خود را به مفاد کنوانسیون بین‌المللی مسئولیت مدنی ناشی از خسارت آلودگی نفتی (معروف به کنوانسیون CLC) و کنوانسیون بین‌المللی ایجاد یک صندوق بین‌المللی برای جبران خسارت آلودگی نفتی (معروف به کنوانسیون FUND) اعلام دارد. حمایت از زیان‌دیدگان آلودگی‌های نفتی و تلاش در جبران خسارت آنان در سریعترین زمان و به سهل‌ترین شیوه ممکن را می‌توان ویژگی اصلی کنوانسیون‌های یاد شده دانست.

در کنوانسیون CLC بر اساس فرض مسئول شناختن مالک کشتی آلوده‌کننده سقف خاصی نیز برای تحدید مسئولیت مالک کشتی پیش‌بینی شده است. کنوانسیون FUNDS نیز که مکمل کنوانسیون CLC است و تنها متعاهدین به کنوانسیون CLC می‌توانند بدان ملحق شوند برای جبران خسارت آلودگی نفتی در مواردی که سقف مقرر در کنوانسیون CLC کافی نباشد، پیش‌بینی‌هایی معمول داشته است. به طور مشخص در کنوانسیون CLC مسئولیت مالک کشتی (در لایه اول) تا سقف ۵۹/۷ میلیون واحد محاسبه (SDR) معادل حدود ۸۹ میلیون دلار و در کنوانسیون FUNDS (در لایه دوم) حداکثر تا ۱۳۵ میلیون واحد محاسبه معادل حدود ۲۰۳ میلیون دلار تعیین گردیده است.

از سوی دیگر به موجب کنوانسیون‌های CLC و FUNDS برای تغییر ارقام مسئولیت مندرج در هر دو کنوانسیون، روش پذیرش ضمنی (Tacit Acceptance) پیش‌بینی شده است. به موجب این روش طبق ضوابطی که در کنوانسیون پیش‌بینی می‌شود، سکوت دولتها در قبال اصلاحات آتی کنوانسیون به منزله پذیرش مفاد اصلاحات از سوی کشور سکوت‌کننده تلقی می‌شود. از آنجا که در مورد سکونت یا عدم سکوت با توجه به اصل ۷۷ قانون اساسی و با استناد به نظر شورای نگهبان، نهایتاً مجلس شورای اسلامی باید تصمیم‌گیری نماید، لذا تصویب لایحه مذکور ضروری است. بر این اساس هیأت وزیران لایحه مذکور را پس از تصویب در جلسه مورخ ۱۳۸۸/۰۸/۱۰ به مجلس شورای اسلامی ارائه کرده است.

اصلاحات کنوانسیون‌های CLC و FUNDS در راستای حمایت از منافع زیان‌دیدگان و

جبران خسارت ناشی از آلودگی نفتی تصویب شده و با الحاق دولتهای عضو به حد نصاب لازم رسیده و لازم‌الاجرا گردیده است، بنابراین تبعیت از اصلاحات مزبور نیز برای دولت جمهوری اسلامی ایران الزامی می‌باشد.

ضمناً به موجب بند(۹) ماده(۱۵) کنوانسیون CLC پس از لازم‌الاجرا شدن اصلاحیه، تمامی دولتهای متعاقد، مقید به اصلاحیه خواهند بود، مگر آن که حداقل شش ماه قبل از لازم‌الاجرا شدن اصلاحیه از کنوانسیون انصراف بدهند.

بند(۹) ماده(۳۳) کنوانسیون FUND نیز حکم مشابهی مقرر نموده است. به بیان دیگر عدم پذیرش اصلاحات مورد بحث معنایی جز خروج از کنوانسیونهای CLC و FUND نخواهند داشت.

-مهمترین قوانین و مقررات مرتبط-

الف - قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین‌المللی آمادگی، مقابله و همکاری در برابر آلودگی نفتی - مصوب ۱۳۷۶-

ب - قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین‌المللی مداخله در دریاهای آزاد در صورت بروز سوانح آلودگی نفتی و پروتکل مداخله در دریاهای آزاد در صورت بروز آلودگی غیرنفتی - مصوب ۱۳۷۵-

ج - قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به پروتکل ۱۹۹۲ جهت اصلاح کنوانسیون بین‌المللی مسئولیت مدنی ناشی از خسارت آلودگی نفتی (۱۹۶۹) و پروتکل ۱۹۹۲ جهت اصلاح کنوانسیون تأسیس یک صندوق بین‌المللی برای جبران خسارت آلودگی نفتی (۱۹۷۱) - مصوب ۱۳۸۵-

- دلایل موافقت و مخالفت نمایندگان مجلس شورای اسلامی

الف - نظر سخنگوی کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی

اولاً می‌خواهیم اعلام کنیم که در مقابل تعهدات بین‌المللی سکوت نمی‌کنیم به وظیفه اصلی خودمان عمل می‌کنیم و هر کجا هم که احساس بکنیم که کنوانسیون‌ها و تعهدنامه‌هایی که نیاز به اصلاح دارد و در این‌گونه سازمان‌ها و نهادها آن مصوب می‌شود، قطعاً به مجلس شورای اسلامی با توجه به آن وظیفه سنگین عمل می‌کند.

آنچه که در این لایحه بناست شما عزیزان به آن رأی بدهید بحث بند (۱) که جایگزین شده است، محتوا هم این است: «مالک کشتی حق دارد مسؤولیت خود را به موجب این کنوانسیون در خصوص هر سانحه واحد تا سقفی که به صورت ذیل محاسبه می‌گردد تحدید نماید». قبلاً بوده (۳) میلیون واحد محاسبه این واحد محاسبه قبلاً بر مبنای طلا بوده است حالا در این کنوانسیون آمدند یک اصطلاح و فرمول دیگری گذاشتند برای یک کشتی که ظرفیت آن از (۵) هزار واحد ظرفیت تجاوز نکند پیشنهاد دادند که (۴) میلیون و (۵۱۰) هزار جایگزین این (۳) میلیون بشود، در بند «ب» هم گفتند برای یک کشتی با ظرفیت بیش از مقدار فوق در ازای هر واحد ظرفیت اضافه عدد قبلی (۴۲۰) واحد بوده حالا گفتند (۶۳۱) واحد بشود.

در بند بعدی هم که یک عدد (۵۹/۷) میلیون واحد بوده این عدد هم به (۸۹) میلیون و (۷۷۰) هزار واحد اصلاح شده. لذا من فکر می‌کنم که ما بتوانیم آن مسؤولیت خودمان را نشان بدهیم

- اظهار نظر کارشناسی

واژه‌های «کنوانسیون» و «پروتکل» مندرج در عنوان مصوبه و متن ماده واحده به دلیل عدم ذکر معادل فارسی، مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی است.

۷ - لایحه موافقتنامه همکاری‌های امنیتی میان دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت قطر

- مقدمه توجیهی، ضرورت‌ها و اهداف

با عنایت به روابط دوستانه بین دو کشور ایران و قطر و اهمیت مسائل امنیتی و با اعتقاد به لزوم برقراری همکاری‌های امنیتی متقابل و درک فواید ناشی از آن و با آگاهی از نقش مؤثر دو کشور در تحکیم امنیت و ثبات منطقه‌ای و با عنایت به آسیب‌پذیری کشورها در خصوص جرایم سازمان‌یافته فراملی و خدشه‌دار نمودن نظم و امنیت عمومی و جان و رفاه شهروندان به واسطه ارتکاب جرایم یاد شده و به منظور توسعه و ارتقای سطح مناسبات بین دو دولت، لایحه مذکور ارائه شده است.

- مهمترین قوانین و مقررات مرتبط

الف - اصول ۷۷ و ۱۲۵ قانون اساسی

ب - آیین‌نامه چگونگی تنظیم و انعقاد توافقی‌های بین‌المللی - مصوب ۱۳۷۱ هیأت

وزیران -

- سابقه لایحه

هیأت وزیران طی تصویب‌نامه شماره ۱۴۷۵۳/ت ۳۴۹۷۷ هـ مورخ ۱۳۸۵/۰۲/۱۷ به وزارت کشور اجازه داد نسبت به امضای موقت موافقتنامه همکاری‌های امنیتی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت قطر اقدام نماید و پس از امضای مذکور، هیأت وزیران لایحه یاد شده را در جلسه مورخ ۱۳۸۹/۰۳/۰۹ تصویب و به مجلس شورای اسلامی ارائه نمود.

– دلایل موافقت و مخالفت نمایندگان مجلس شورای اسلامی

الف – نظر سخنگوی کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی

یکی از سیاستهای اصولی نظام جمهوری اسلامی ایران گسترش روابط با همسایگان و همچنین ایجاد ترتیبات امنیتی دوجانبه و چند جانبه در عرصه منطقه‌ای است. ما در هفته گذشته موافقتنامه همکاری‌های امنیتی جمهوری اسلامی ایران و دولت عمان را به تصویب رساندیم این موافقتنامه هم عین همان موافقتنامه است بلحاظ متن هم خیلی تفاوت زیادی ندارد.

ب – مخالف

موقعی که قطر میزبان کنفرانس اسلامی بود دفتر صهیونیستها را افتتاح کرد. این چه معنی دارد کلیه کشورهای اسلامی را دعوت کند در همان زمان مخالف کشورهای اسلامی بیاید دفتر باز کند؟ کشور قطر با همه رفیق است، نماینده دولت توضیح بدهد در حال حاضر قطر با آمریکا چه قراردادهای امنیتی دارد؟ نمی‌شود که هم با ایران دوست شد و هم با آمریکا. شما اگر خاطرات آقای فردوست و اسدالله علم را بخوانید آنجا مشخص می‌شود که سیستم اطلاعاتی آمریکا چیست، اگر یکی از عوامل آمریکا در یک

کشوری شناسایی شد سریعاً می‌روند یکی دیگر را به کار می‌گیرند و وارد معرکه می‌کنند.

من پیشنهاد می‌کنم نماینده دولت برای همکاران عزیز و ملت ایران عملکرد قطر را در (۳۳) سال گذشته و در حال حاضر و قراردادهای امنیتی ایشان را در رابطه با آمریکا، انگلیس و اسرائیل را اعلام بکند، این شبکه الجزایر که مربوط به قطر است چه موقع از دولت و نظام مقدس جمهوری اسلامی و رهبری معظم دفاع کرده است؟

ج - موافق

اصولاً مدل امنیتی بومی یکی از خواسته‌های کشورهای منطقه است بخصوص آمریکاییها و صهیونیست‌ها همیشه در دل کشورهای خلیج فارس گونه ای در ذهنشان وارد می‌کنند که جمهوری اسلامی ایران اصولاً نمی‌خواهد با کشورهای منطقه و همسایه همگرایی خودش را تقویت بکند. این همکاریهای امنیتی در ظرف منطقه و ساختار خلیج فارس یک نوع ابتکار جدیدی است که در پوشش این توافقنامه‌ها حاصل می‌شود، چرا؟ چون تابحال ساختار منطقه خارج از یک حرکت دسته جمعی امنیتی بوده، جمهوری اسلامی ایران در پی یک حرکت دسته جمعی امنیتی است که هم دوجانبه اتفاق می‌افتد هم چند جانبه، این دوجانبه است، چند جانبه هم نیست و قطر پلی است بین این کشورها که می‌تواند این همگرایی را وارد بکند البته طبیعی است که درحوزه خلیج فارس نیروهای مداخله‌گر دخالت می‌کنند، منتها ما باید تعدیل بکنیم، تعدیل چگونه است؟ با همین همکاریهای امنیتی است والا این اظهر من الشمس است که از بیرون در داخل اصولاً تلاششان براین است که در تصمیمات سیاسی و نظامی

دخالت کنند. منتها ما باید تدبیرکنیم که در پوشش این توافقنامه‌ها مدل بومی را توسعه بدهیم که نوعی همگرایی را تقویت می‌کند، به این دلیل این به نفع منافع ملی است که رأی بدهیم.

- اظهار نظر کارشناسی

الف - مقدمه موافقتنامه

۱- کنوانسیون‌های سه‌گانه مندرج در مقدمه موافقتنامه به ترتیب در سالهای ۱۳۵۱، ۱۳۷۰ و ۱۳۷۷ به تصویب قوه مقننه رسیده است.

۲- تاریخ معادل سال میلادی ۱۹۶۱ ظاهراً ۱۳۴۱ است.

۳- تاریخ هجری شمسی کنوانسیون سازمان ملل متحد برای مبارزه با قاچاق مواد مخدر و داروهای روانگردان قید نشده است و ظاهراً باید سال ۱۳۶۷ باشد.

ب - واژه «کنوانسیون» مندرج در مقدمه مصوبه و بند(۲) ماده(۱) و بند(۳) ماده(۳) به دلیل عدم ذکر معادل فارسی آن مغایر اصل ۱۵ است.

ج - واژه «ترانزیت» مندرج در ماده(۱) به دلیل عدم ذکر معادل فارسی آن، مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی است.

۸- لایحه تصویب متن تجدید نظر شده کنوانسیون بین المللی حفظ نباتات

- مقدمه توجیهی، ضرورت‌ها و اهداف

با عنایت به اهمیت حفظ گیاهان، بهداشت انسان و حیوان و محیط زیست و به منظور به کارگیری و ترویج اقدامات مشترک و مؤثر برای پیشگیری از گسترش ورود آفات گیاهی و فرآورده‌های گیاهی و با توجه به نقش تعیین‌کننده متن تجدیدنظرشده کنوانسیون بین‌المللی حفظ نباتات در بهداشت گیاهی و تجارت جهانی محصولات گیاهی و مسئولیت کشورهای عضو به رعایت مفاد آن در مبادلات بین‌المللی محصولات کشاورزی خود، لایحه مذکور ارائه شده است.

- سابقه لایحه

دولت ایران در تاریخ ۱۳۵۱/۴/۱۴ با تصویب قوه مقننه وقت به کنوانسیون بین‌المللی حفظ نباتات ملحق شد، ولی مقررات کنوانسیون مذکور طی دو مرحله در سال‌های ۱۹۷۹ و ۱۹۹۷ میلادی اصلاح شده است.

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۸/۷/۲۹ لایحه مذکور را تصویب و به مجلس شورای اسلامی ارائه کرده است.

- مهمترین قوانین و مقررات مربوط

الف - قانون حفظ نباتات - مصوب ۱۳۴۶ -

ب - قانون الحاق دولت ایران به کنوانسیون بین‌المللی حفظ نباتات - مصوب ۱۳۵۱ -

- دلایل موافقت یا مخالفت نمایندگان مجلس شورای اسلامی

الف - نظر سخنگوی کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی

بحث حفظ گیاهان، بهداشت انسان و حیوانات و حفظ محیط زیست و اینکه ما بیاییم یک اقدامات و پیشگیری‌هایی را انجام بدهیم که بتواند از ورود آفات گیاهی و

فرآورده‌های گیاهی که احتمالاً دارای آفات هستند و اینکه این بهداشت را حفظ کنیم این کنوانسیون دارد ما را به این سمت و سو می‌برد. در این موافقتنامه به سه بحث به طور جدی توجه شده است؛ یکی بحث مسؤولیت طرفهای متعاقد هست که طرفهای متعاقد با هدف تأمین اقدامات مشترک و مؤثر برای جلوگیری از گسترش و ورود آفات گیاهی و همچنین فرآورده‌های گیاهی و ترویج اقدامات مناسب برای کنترل آنهاست.

دوم اینکه هر طرف متعاقد باید مسؤولیت تحقق کلیه الزامات این کنوانسیون را در حوزه مسؤولیتی قلمرو کشوری خود قبول بکند. سوم اینکه تحقق الزامات این کنوانسیون بین سازمان‌هایی که عضو FAO هستند و دولتهایی که متعاقد هستند باید طبق صلاحیتهای آنها انجام بشود.

نکته دیگر آنکه کشورهایی که عضو این کنوانسیون هستند این را متعهد می‌شوند بیایند یک سازمان رسمی ایجاد بکنند که این سازمان رسمی در راستای حفظ نباتات انجام وظیفه کند. یکی از کارهایی که این سازمان باید دنبال بکند بحث صدور گواهینامه‌های مربوط به بهداشت گیاهی است، دوم اینکه نظارت بکند بر رشد گیاهان از جمله در مناطق تحت کشت، حالا زمین، مزارع کشاورزی، قلمستانها، باغها، گلخانه‌ها باشد یا آزمایشگاهها باشد فرقی نمی‌کند.

نکته سوم اینکه بازرسی محموله‌های گیاهی و فرآورده‌های گیاهی را که در حال جابجایی و رفت و آمدهای بین‌المللی هستند اینها را انجام بدهد و نهایتاً اینکه بحث آلودگی زدایی و گندزدایی محموله‌های گیاهی و فرآورده‌های گیاهی و همچنین اقلامی که تحت کنترل در جابجایی در رفت و آمدهای بین‌المللی هستند و لذا این مسؤولیت

مهم در این کنوانسیون دیده شده است.

ب - موافق و مخالف صحبت نکردند

-اظهار نظر کارشناسی

الف - واژه «کنترل» مندرج در مقدمه و سایر قسمت‌های مصوبه به دلیل عدم ذکر معادل فارسی آن، مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی است.

ب - واژه «کنوانسیون» مندرج در متن ماده واحده و عنوان به دلیل عدم ذکر معادل فارسی آن، مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی است.

ج - در بندهای (۶) و (۷) ماده (۱۱) و سایر قسمت‌های این مصوبه واژه «فائو» به دلیل عدم ذکر معادل فارسی آن (سازمان خوار و بار و کشاورزی ملل متحد) مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی است.

د - بند (۳) ماده (۱۹) مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی است.

۹- لایحه موافقتنامه معاضدت حقوقی دوجانبه در موضوعات کیفری بین جمهوری اسلامی ایران و امارات متحده عربی

-مقدمه توجیهی، ضرورتها و اهداف

نظر به لزوم استقرار روشمند همکاریهای قضایی بین جمهوری اسلامی ایران و امارات متحده عربی و با توجه به آثار مثبت ناشی از اتخاذ تدابیر و ایجاد بسترهای

مناسب قانونی برای اتباع دو دولت و در راستای زمینه‌سازی برای گسترش مناسبات دو کشور و ارتقای سطح همکاری‌های دوجانبه و تحکیم مناسبات میان آنها، لایحه مذکور ارائه می‌شود.

- سابقه لایحه

هیأت وزیران لایحه مذکور را پس از تصویب در جلسه مورخ ۱۳۸۹/۰۳/۰۵ به مجلس شورای اسلامی ارائه کرده است.

- دلایل موافقت یا مخالفت نمایندگان مجلس شورای اسلامی

الف - نظر سخنگوی کمیسیون قضایی و حقوقی: بر اساس این موافقتنامه، مطالبات حقوقی ایرانیانی که در کشور امارات متحده عربی مواجه با مشکلاتی در خصوص امور مدنی یا کیفری می‌شوند تا حد زیادی مرتفع می‌شود.

ب - مخالف و موافق صحبت نکردند.

- اظهار نظر کارشناسی

ماده (۲۰)

با توجه به صلاحیتهای مجلس شورای اسلامی مندرج در اصول ۷۳ و ۱۳۹ قانون اساسی، اطلاق ماده (۲۰) که موجب نفی صلاحیتهای مذکور می‌شود، مغایر اصول یادشده می‌باشد.

۱۰- لایحه آیین دادرسی دیوان عدالت اداری (لایحه تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری)

- مقدمه توجیهی، ضرورت‌ها و اهداف

در چارچوب وظایف مصرح در اصل ۱۷۳ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مبنی بر نحوه عمل دیوان به موجب قانون و نیز سیاست‌های کلی قضایی مبتنی بر ضرورت تخصصی کردن رسیدگی به دعاوی، کاستن از مراحل دادرسی به منظور دستیابی به قطعیت احکام در زمان مناسب و استفاده از روش داوری و حکمیت در حل و فصل دعاوی، تدوین قانون جامع راجع به شیوه دادرسی در دیوان عدالت اداری امری ضروری است که در ماده (۴۸) قانون دیوان عدالت اداری - مصوب ۱۳۸۵- نیز مورد تأکید قرار گرفته است. لذا به منظور پیش‌بینی سازوکارهای لازم جهت اجرای مؤثر آرای دیوان، سرعت‌بخشی و دقت در رسیدگی‌ها در دیوان، بوجود آوردن امکان رسیدگی تخصصی به دعاوی، استفاده از امکانات رایانه‌ای در مراحل مختلف دادرسی، پیش‌بینی سازوکارهای لازم برای حل و فصل غیرقضایی اختلافات بین مردم و دولت، نظام‌مند کردن بعد نظارتی قوه قضائیه در جهت وظیفه نظارتی این قوه، لایحه آیین دادرسی دیوان عدالت اداری ارائه شده است.

- سابقه لایحه

آیین دادرسی دیوان عدالت اداری برای اولین بار در تاریخ ۱۳۶۲/۶/۱۰ به تصویب شورای عالی قضایی رسید. سپس به استناد ماده (۲۳) قانون دیوان عدالت اداری - مصوب

۱۳۶۰- آیین دادرسی جدید به وسیله هیأت عمومی دیوان عدالت اداری تهیه و به تأیید رئیس قوه قضائیه رسید و در سال ۱۳۸۴ مورد اصلاح واقع شد.

بر اساس ماده (۴۸) قانون دیوان عدالت اداری - مصوب ۱۳۸۵- قوه قضائیه موظف است ظرف شش ماه لایحه آیین دادرسی دیوان را تهیه و از طریق دولت تقدیم مجلس شورای اسلامی نماید.

در تاریخ ۱۳۸۶/۶/۱۴ لایحه مذکور تقدیم دولت شد و هیأت وزیران نیز در جلسه ۱۳۸۷/۳/۲۶ لایحه مذکور را تصویب و در تاریخ ۱۳۸۷/۰۹/۰۹ به مجلس شورای اسلامی ارائه نمود.

مجلس شورای اسلامی نیز با ارجاع تصویب لایحه مذکور به کمیسیون حقوقی و قضایی مجلس بر اساس صدر اصل ۸۵ قانون اساسی موافقت نمود

- مهمترین قوانین و مقررات مرتبط

الف - اصول ۱۷۰ و ۱۷۳ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

ب - قانون دیوان عدالت اداری - مصوب ۱۳۸۵-

ج - آیین دادرسی دیوان عدالت اداری - مصوب ۱۳۷۹/۲/۱۹ رئیس قوه قضائیه

- اظهار نظر کارشناسی

ماده (۶)

الف - انحصار امکان دادخواهی در تهران (به قرینه مفاد ماده ۲)، با توجه به اینکه دفاتر اداری دیوان، شعبه دیوان محسوب نمی‌شوند، مغایر اصل ۳۴ قانون اساسی (همه افراد ملت حق دارند اینگونه دادگاه‌ها را در دسترس داشته باشند) است.

ب - تأسیس دفتر اداری دیوان عدالت اداری در سازمان بازرسی کل کشور با اصل ۱۷۴ قانون اساسی مغایرت دارد. وظیفه سازمان بازرسی کل کشور بر اساس اصل مذکور صرفاً نظارت بر حسن اجرای قوانین است و اصولاً کارکرد سازمان مذکور جنبه نظارتی دارد نه اجرایی. لازم به ذکر است شورای نگهبان در بررسی طرح رسیدگی به دارایی مسئولان و کارگزاران نظام در این خصوص که وظیفه‌ای خارج از صلاحیت‌های سازمان به سازمان بازرسی کل کشور واگذار شده بود به شرح زیر ایراد وارد کرده بود:

ماده (۵)

«شاغلین در دستگاه‌ها... در صورت درخواست رئیس سازمان بازرسی کل کشور موظفند نسبت به اعلام فهرست دارایی خود، همسر و فرزندان تحت تکفل خود اقدام نمایند.

ایراد شورای نگهبان: نظر به اینکه ماده (۵) وظایف و اختیاراتی علاوه بر موارد مذکور در اصل ۱۷۴ برای سازمان بازرسی کل کشور مقرر داشته است خلاف این اصل شناخته شد».

تبصره (۲) ماده (۱۰)

دادگاه انتظامی قضات دادگستری یک مرجع اختصاصی محسوب می‌شود و علی‌الاصول تصمیمات و آرای آن باید قابل شکایت در دیوان باشد، لذا استثنای آن مغایر اصل ۱۷۳ است.

تبصره (۱) بند (۳) ماده (۱۰)

از آن جهت که مراحل دادرسی و نیز مراجع دادرسی بیشتر شده است، لذا مغایر بند (۶) سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران در بخش امنیت قضایی مصوب ۱۳۷۹/۱۲/۱۵ می‌باشد.

تبصره (۱) بند (۳) ماده (۱۲)

واژه «رهبری» به آخر عبارت «مجلس خبرگان» باید اضافه شود. بعد از عبارت «مراجع مربوط مکلفند در رأی یا تصمیم خود تصریح نمایند» واژه «و» به واژه «که» تغییر یابد.

جزء (۱) بند (الف) ماده (۱۸)

عبارت «کد ملی» به دلیل عدم ذکر معادل فارسی آن مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی می‌باشد.

تبصره (۲) ماده (۲۰)

واژه «تصدیق» باید به واژه «تطبیق» تغییر یابد.

ماده (۳۴)

از این حیث که اشاره به حق دادخواهی و شکایت مجدد پس از صدور قرار ابطال دادخواست نشده است، لذا مغایر اصول ۳۴ و ۱۷۳ قانون اساسی است.

ماده (۳۶)

منوط کردن اجرای دستور موقت به تأیید رئیس دیوان واجد دو ایراد است، از یک سو اگر این تأیید، اداری باشد، مستلزم اطاله دادرسی و تضییع حقوق خواهان است و از این

جهت مغایر سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران در بخش امنیت قضایی (بند ۶)^۱ مصوب ۱۳۷۹/۱۲/۱۵ می‌باشد.

از طرف دیگر چنانچه این تأیید، قضایی باشد، مغایر بند(۶) سیاست‌های کلی مزبور و نیز مغایر با بند(۱) سیاست‌های کلی نظام برای حفظ شأن و استقلال قضا^۲ت مصوب ۱۳۸۴/۱۲/۲۷ و بندهای (۷) و (۱۱) سیاست‌های کلی قضایی پنج‌ساله^۳ ابلاغی مقام معظم رهبری ۱۳۸۸/۹/۲ می‌باشد.

ماده(۷۴)

همان دو ایراد وارده بر ماده(۳۶) را دارد.

ماده(۸۰)

نظر به اینکه در قانون دیوان عدالت اداری - مصوب ۱۳۸۵- مرحله تجدیدنظر پیش‌بینی نشده بود و در قانون جدید، مرحله تجدیدنظر پیش‌بینی شده است، لذا امکان نقض رأی به دلیل خلاف بین قانون باعث اطاله دادرسی و تضعیف امنیت قضایی می‌گردد، بنابراین مغایر سیاست‌های کلی نظام در بخش امنیت قضایی (بند۶) می‌باشد. همچنین در صورت تبعیت شعبه هم‌عرض از نظر رئیس دیوان یا رئیس قوه قضائیه، این امر مغایر اصل ۱۵۶ (استقلال قضا^۲ت) و نیز مغایر بند(۱) سیاست‌های کلی نظام برای حفظ شأن و استقلال قضا^۲ت مصوب ۱۳۸۴/۱۲/۲۷ و بند(۷) سیاست کلی قضایی پنج‌ساله ابلاغی مقام معظم رهبری ۱۳۸۸/۹/۲ می‌باشد.

۱. کاستن مراحل دادرسی به منظور دسیایی به قطعیت احکام در زمان مناسب.

۲. بند(۱) سیاست‌های کلی نظام برای حفظ شأن و استقلال قضا^۲ت: استقلال قضا^۲ت در رسیدگی به پرونده‌ها، تفسیر از قوانین در مقام تشخیص حق، اتخاذ تصمیم و انشاء رأی.

۳. بند(۷) سیاست‌های کلی قضایی پنج‌ساله: اهتمام در ارتقای منزلت و استقلال قضا^۲ت.

- بند(۱۱) سیاست‌های کلی قضایی پنج‌ساله: اتخاذ تدابیر لازم جهت کاهش فرآیند دادرسی و دستیابی سریع و آسان مردم به حقوق خود و بهره‌مندی از حقوق شهروندی در مراجع قضایی.

بند(۳) ماده(۸۲)

از جهت عدم ذکر حق شاکی برای شکایت مجدد از قرار رد درخواست مغایر اصول ۳۴ و ۱۷۳ قانون اساسی می‌باشد.

بند(ب) ماده(۸۵)

از جهت عدم پیش‌بینی حق شکایت برای شاکی مغایر اصل ۳۴ قانون اساسی است. همچنین پیش‌بینی دو مرحله‌ای هیأت تخصصی دیوان (مرحله بدوی) و هیأت عمومی (تجدیدنظر) برای امور داخل در صلاحیت هیأت عمومی دیوان موجب اطاله دادرسی و مغایر سیاست‌های کلی نظام در بخش امنیت قضایی مصوب ۱۳۷۹/۱۲/۱۵ می‌باشد.

تبصره(۱) بند(ب) ماده(۸۵)

از این جهت که «ترتیب رسیدگی» در واقع مشتمل بر آیین دادرسی و متضمن حقوق و تکالیف مردم بوده و از جمله قواعد آمره است و از شئون اختصاصی تقنین می‌باشد، لذا مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی است.

ماده(۹۴)

از این جهت که درخواست ابطال مصوبات دولتی بر اساس اصل ۱۷۰ قانون اساسی مستلزم اجرا نیز می‌باشد (اذن در شیء اذن در لوازم آن نیز می‌باشد) لذا قید ذینفع بودن در این ماده موجب تضییق اصل ۱۷۰ قانون اساسی و مغایر آن می‌باشد.

ماده (۹۶)

از این جهت که امر انشاء، ابلاغ و اصلاح آراء، جنبه تقنینی دارد و باید شرایط اساسی انشاء، ابلاغ و اصلاح رأی به لحاظ حفظ حقوق مردم در قانون پیش‌بینی شود، مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی می‌باشد.

ماده (۹۶)

از این جهت که به موجب اصل ۱۷۳ قانون اساسی، دیوان زیرنظر رئیس قوه قضائیه تشکیل می‌شود و به موجب اصل ۱۵۷ قانون اساسی رئیس قوه قضائیه به منظور انجام مسئولیت‌های قوه قضائیه در کلیه امور قضایی، اداری و اجرایی توسط مقام معظم رهبری تعیین می‌شود، لذا تصویب آیین‌نامه اداره جلسات هیأت عمومی و هیأت‌های تخصصی بدون تصویب رئیس قوه قضائیه، مغایر اصول مذکور می‌باشد.

ماده (۱۰۸) و تبصره آن

همان ایراد ماده (۹۴) را داراست.

ماده (۱۱۴)

مفاد این ماده موجب اطلاع دادرسی و تضعیف امنیت قضایی است و لذا مغایر سیاست‌های کلی نظام در بخش امنیت قضایی (بند ۶) می‌باشد.

ماده (۱۱۷)

عبارت «دستورات دیوان را در مقام اجرای حکم اجرای کنند» به عبارت «در مقام

اجرای حکم، دستورهای دیوان را اجرا کنند» تغییر یابد.

ماده (۱۲۲)

از این جهت که تعیین محتوای لایحه بودجه با هیأت وزیران است، لذا مغایر اصل ۵۲ قانون اساسی می‌باشد.

۱۱- لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون تجدید نظر شده کیوتو در مورد ساده و هماهنگ‌سازی تشریفات گمرکی

- مقدمه توجیهی، ضرورت‌ها و اهداف

با عنایت به اینکه نقاط تمایز موجود در رویه‌ها و تشریفات گمرکی بین طرف‌های متعاقد موجب کندی در انجام مبادلات بین‌المللی است و با رشد فزاینده آنها سازگار نیست و نظر به اهمیت استقرار رویه‌ها و تشریفات یکسان گمرکی بین طرف‌های متعاقد و آثار مثبت ناشی از آن در توسعه همکاری‌های بین‌المللی و تسریع و تسهیل تجارت و سایر مبادلات بین‌المللی، لذا لایحه مذکور ارائه شده است.

- سابقه لایحه

لایحه مذکور پس از تصویب در جلسه مورخ ۱۳۸۹/۲/۱۲ هیأت وزیران به مجلس شورای اسلامی ارائه شده است.

- مهم‌ترین قوانین و مقررات مرتبط

الف - قانون امور گمرکی - مصوب ۱۳۵۰-

ب - قانون آیین‌نامه اجرایی قانون امور گمرکی - مصوب ۱۳۵۱ -

ج - قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین‌المللی سیستم هماهنگ‌شده توصیف و کدگذاری کالا - مصوب ۱۳۷۳ -

د - قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین‌المللی هماهنگی کنترل‌های مرزی کالا - مصوب ۱۳۸۵ -

ه - قانون اجازه الحاق رسمی دولت ایران به قرارداد پروتکل طبقه‌بندی کالا در تعرفه گمرکی بروکسل و قرارداد تأسیس شورای همکاری گمرکی بروکسل و لزوم یکنواخت نمودن مقررات گمرکی ایران با مقررات گمرکی سایر کشورهای عضو بر مبنای توصیه‌های شورای همکاری گمرکی بروکسل و سازمان ملل متحد - مصوب ۱۳۴۶ -

- دلایل موافقت و مخالفت نمایندگان مجلس شورای اسلامی

الف - نظر سخنگوی کمیسیون اقتصادی

کنوانسیون تجدید نظرشده کیوتو برای ساده سازی رویه‌ها و تشریفات گمرکی و همینطور یکسان کردن این تشریفات بین کشورهای متعاقد است. اهمیت ساده‌سازی و یکسان کردن رویه‌ها و تشریفات گمرکی برای توسعه و تسریع در تجارت بین‌المللی بین کشورهای متعاقد از اهمیت بالایی برخوردار است. این کنوانسیون می‌تواند به عنوان یک ابزار بسیار مفید برای گمرکات کشورهای متعاقد باشد که این گمرکات را به رویه الکترونیک و کارآمد پیش‌برد. در حال حاضر (۷۷) کشور جهان عضو این کنوانسیون هستند و یکی از مزایای بسیار مهم این کنوانسیون رد و بدل کردن اطلاعات تجاری قبل از ارسال کالا بین کشورهای متعاقد است. اهمیت ساده سازی روشهای گمرکی می‌تواند برای بسیاری از امور باشد از جمله اینکه ارزش افزوده را بالا می‌برد و برای کالا هزینه تولید را می‌تواند کاهش بدهد و رقابت بالایی می‌تواند برای محصولات مختلف به وجود بیاورد مخصوصاً برای محصولات کشاورزی و محصولاتی که از طریق ریلی منتقل

می‌شوند، می‌تواند به عنوان یک کلیدی برای راهیابی برای سازمان تجارت جهانی (WTO) باشد و اینکه در حال حاضر می‌توان گفت تجارت تقریباً تا (۸۵) درصد کشورهای دنیا از این رویه‌های کنوانسیون کیوتو دارند تبعیت می‌کنند.

این کنوانسیون شامل سه بخش است، بخش متن کنوانسیون که شامل (۲۰) ماده است. این متن اصلی اهداف و تعاریف و نحوه پذیرش کنوانسیون را توضیح می‌دهد. بخش دوم پیوست کلی کنوانسیون است. در این پیوست کلی که در خصوص رویه‌های گمرکی و تشریفات گمرکی است، پذیرش این رویه‌ها برای تمام اعضا الزامی است. اما بخش سوم که الزامی نیست برای کشورهای عضو در هنگام عضویت، بخش پیوست‌های ویژه است. معمولاً کشورهایایی که ابتدائاً وارد این کنوانسیون می‌شوند بعد از مهلت چند ساله یک یا چندتا از پیوست‌های ویژه را می‌پذیرند به همین منوال جمهوری اسلامی ایران هم در این لایحه هیچکدام از پیوست‌های ویژه را نپذیرفته و فقط پیوست‌های کلی را پذیرفته است.

بنابراین بخش متن اصلی کنوانسیون به اضافه پیوست کلی که الزاماً باید توسط اعضا پذیرفته بشود در این لایحه آورده شده است و پذیرفتن پیوست‌های ویژه را به بعد موکول کرده است. در هر صورت برای اینکه رویه‌ها و تشریفات گمرکی بین اعضا یکسان بشود بین طرف‌های متعاقد آثار مثبت بسیار فراوانی است که دولت جمهوری اسلامی ایران به این کنوانسیون تجدید نظر شده کیوتو ملحق بشود.

ب - موافق و مخالف صحبت نکردند.

- اظهار نظر کارشناسی

الف - واژه «کنوانسیون» مندرج در متن **ماده واحد** و عنوان و سایر قسمت‌های مصوبه به دلیل عدم ذکر معادل فارسی آن، مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی است.

ب - واژه «کنترل» مندرج در **مقدمه** کنوانسیون و سایر قسمت‌های آن به دلیل

عدم ذکر معادل فارسی آن مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی است.

ج - در بند (د) ماده (۱) واژه «نسب» باید به واژه «نسبت» اصلاح شود.

د - ماده (۱۵) به دلیل عدم تصریح به صلاحیت مجلس شورای اسلامی در تصویب

اصلاحات کنوانسیون، مغایر اصل ۷۷ قانون اساسی است.

ه - واژه «سیستم» مندرج در فصل ۲ - تعاریف پیوست کلی، به دلیل عدم ذکر

معادل فارسی آن، مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی است.

و - در بند ۳-۷ فصل ۷- کاربرد فناوری اطلاعات پیوست کلی، بعد از واژه «تا»

واژه «که» زائد است.

ز - در بند ۳۹-۳ فصل ۳ (پیوست کلی) اثبات عدم نیت و اعمال مجازات و جریمه

در صلاحیت مراجع قضایی است، لذا از این جهت مغایر اصول ۳۶، ۶۱ و ۱۵۶ قانون

اساسی است.

۱۲- لایحه موافقتنامه معاضدت قضایی در موضوعات مدنی و تجاری بین

جمهوری اسلامی ایران و امارات متحده عربی

- مقدمه توجیهی، ضرورت‌ها و اهداف

نظر به لزوم استقرار روشمند همکاری‌های قضایی بین جمهوری اسلامی ایران و

امارات متحده عربی و با توجه به آثار مثبت ناشی از اتخاذ تدابیر و ایجاد بسترهای

مناسب قانونی برای اتباع دو دولت و در راستای زمینه‌سازی برای گسترش مناسبات دو

کشور و ارتقای سطح همکاری‌های دو جانبه و تحکیم مناسبات میان آنها، لایحه مذکور ارائه می‌شود.

- سابقه لایحه

لایحه مذکور پس از تصویب در جلسه مورخ ۱۳۸۹/۲/۵ هیأت وزیران به مجلس شورای اسلامی ارائه شده است.

- دلایل موافقت و مخالفت نمایندگان مجلس شورای اسلامی

الف - نظر سخنگوی کمیسیون قضایی و حقوقی

اگر این لایحه به تصویب برسد، مسایلی که در باب موضوعات مدنی و تجاری برای کسانی که به کشور امارات متحده عربی مسافرت می‌کنند و امر تجارت را انجام می‌دهند، کارگشا و مؤثر است.

ب - مخالف و موافق صحبت نکردند.

- اظهار نظر کارشناسی

ماده (۲۹)

با توجه به صلاحیت‌های مجلس شورای اسلامی مندرج در اصول (۷۳)، (۱۳۹) قانون اساسی، اطلاق ماده (۲۹) که موجب نفی صلاحیت‌های مذکور می‌شود، مغایر اصول یادشده است.

۱۳- لایحه موافقتنامه استرداد مجرمین بین جمهوری اسلامی ایران و امارات متحده عربی

- مقدمه توجیهی، ضرورت‌ها و اهداف

نظر به لزوم استقرار روشمند همکاری‌های قضایی بین جمهوری اسلامی ایران و امارات متحده عربی و با توجه به آثار مثبت ناشی از اتخاذ تدابیر و ایجاد بسترهای مناسب قانونی برای اتباع دودولت و در راستای زمینه‌سازی برای گسترش مناسبات دو کشور و ارتقای سطح همکاری‌های دوجانبه و تحکیم مناسبات میان آنها، لایحه مذکور ارائه شده است.

- سابقه لایحه

لایحه مذکور پس از تصویب در جلسه مورخ ۱۳۸۹/۲/۵ هیأت وزیران به مجلس شورای اسلامی ارائه شده است.

- مهم‌ترین قوانین و مقررات مرتبط

- قانون راجع به استرداد مجرمین - مصوب ۱۳۳۹-

- دلایل موافقت یا مخالفت نمایندگان مجلس شورای اسلامی

الف - نظر سخنگوی کمیسیون قضایی و حقوقی

ما یک تعداد از افراد و هموطنانی را داریم که مرتکب جرایمی شده‌اند و در امارات متحده عربی به زندان افتاده‌اند و مشکلاتی برایشان است. اگر این موافقتنامه به تصویب برسد، می‌تواند این استرداد صورت بگیرد که آنها بیایند تحت پوشش قضایی کشور ایران

و به امور آنها رسیدگی شود و متقابلاً این امر برای اتباع دولت مذکور نیز فراهم خواهد شد.

ب - موافق و مخالف صحبت نکردند.

- اظهار نظر کارشناسی

بند (۱) ماده (۱۳)

ایجاد مصونیت برای اشخاص مشمول بند مذکور، مغایر اصول ۱۹ و ۲۰ و بند (۹) اصل ۳ قانون اساسی است.

بند (۳) ماده (۱۵)

واژه «کنترل» به دلیل عدم ذکر معادل فارسی، مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی است.

امام خمینی (ره):

و از شورای محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و چه در نسل‌های آینده، که با کمال دقت و قدرت

و خطایف اسلامی و ملی خود را انفا و تحت تأثیر بیخ قدرتی واقع شوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و قانون اساسی بدون بیخ تلا

خط جلوگیری نمایند و بلا لحاظ ضرورت کشور که گاهی با احکام ثانویه و گاهی به ولایت فقیه ابراشود توجه نمایند.

(سخننامه، ج ۲۱، ص ۴۳۳)

مرکز تحقیقات شورای نگهبان

تهران - صندوق پستی ۱۴۶۳ - ۱۳۱۴۵